

ДВА БРАТИ

[З казок братів Гріммів]

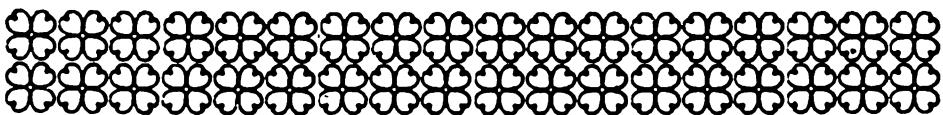
З Інтернаціональної Друкарні
ТОРОНТО, ОНТ.

ДВА БРАТИ

(З казок братів Гріммів)

З Інтернаціональної Друкарні
ТОРОНТО, ОНТ.

ДВА БРАТИ.

Жили раз два брати: один богатий, а другий бідний. Богатий був золотарем і мав дуже недобре серце, бідний жив з того, що вязав мітли і був добрий та чесний.

У бідного було двох синів-близнюків, подібних до себе, як дві каплі води. Діти заходили часто в дім до богатого стрийка, де иноді перепадало їм дещо в кухні з недоїдків. Раз бідний, пішовши в ліс за прутем, побачив нечайно птицю, цілу золоту і так прекрасну, якої не лучило ся єму видіти ще ніколи. Не думаючи довго, вхопив камінчик, кинув на птицю і вцілив її прямісінько: однак птиця у-

летїла, скинувши всього одно золоте перце. Бідний взяв перо і заніс єго до брата, що оглянувши єго сказав: „Та се бач чистісіньке золото!“ і заплатив єму за перо богато грошей.

Другого дня бідний виліз на березу і хотів зрубати кілька галузей, коли нараз попри него перелетіла та сама золота птиця; він зачав шукати між листями і найшов гніздо, а в нім золоте яєчко. Бідний взяв єго і заніс до брата, котрий знова сказав, що то яєчко з чистого золота, та заплатив єму грішми за него. Притім золотар замітив:

— Хотів би я дістати саму птицю!

Бідний пішов в третє в ліс і знову побачив золоту птицю, як сиділа на дереві. Тоді взяв камінь, забив птицю і заніс до брата, а той дав єму за неї цілу груду золота.

— Ну, тепер я можу жити без біди! — подумав бідний і вповнії задоволений, повернув домів.

Але золотар був чоловіком умним і хитрим, він добре знав, яка дорога птиця попала в його руки. Тож, закликавши жінку, сказав:

— Чуєш, жінко смечи мені тую птицю, но гляди, щоби з неї не пропав ані кусничок: я сам хочу зісти її цілу.

А була то птиця не проста, а чарівна: хто зість єї печінку і серце, той мав кожного рана, збудившись, найти у себе під подушкою одного дуката.

Хозяйка опатрошила птицю, застремила на рожен і зачала печи. Однак лучило ся, що саме тоді, як птиця пекла ся, а хозяйка на хвилю вийшла з кухні, прийшли туди оба сини бідного. Они станули при рожні і зачали ним крутити, аж от з птиці випали два куснички. Тоді оден з мальчиків промовив.:

— Зїжмо ті куснички, адже нігтох того не спотереже, а мені страшно хоче ся їсти.

Так они і вчинили, но тут вернулась хозяйка і видячи, що они щось жують, запитала:

— Що ви їсте, діти?

— Та от з птиці випали два кунички, а ми їх ї зїли — відповіли они.

— Ох, мій Боже, то певно серце і печінка птиці! — з острахом скликнула хозяйка, а боячись, щоби муж не замітив, чого хибуює, і не росердився, поспішно зарізала когутика, виймila з него печінку і серце і вложила їхв золоту птицю. Коли птиця спекла ся, як належить, віднесла її чоловіковi, а той зів її всю, не лишаючи анї кусника. Однак коли він, збудивши ся другого дня рано, всунув руку під подушку в надії, найти там дуката, показалось, що він гірко обманувся: золота не було там і сліду.

А мальчики й не догадувались, яке щасте спало на них. Другого дня рано, коли они скочили з постелї, щось з бренькотом упало на підлогу, і они побачили два дукати. Сейчас понесли

нахідку до вітця, що дуже здивував ся і ніяк не міг пояснити собі, звідки взяли ся ті золоті гроші

Но коли другого ранку діти знова найшли під подушкою два дукати і так ішло день в день, бідний вибрався до брата і розповів єму ту дивну пригоду. Той сейчас зміркував, в чім діло, і що діти зїли печінку і серце золотої птиці. Як чоловік зависний і жостокий, не міг дарувати їм того і постановив відмститись.

— Слухай — сказав він до брата — твої сини запродали себе нечистому. Не бери їх золота і прожени їх з дому, а то диявол погубить через них і тебе.

Отець бояв сь дуже нечистого, і хоть як єму було тяжко, завів близняток в гущавину лісову і покинув їх там, хоть серце у него так і рвалось з жалю.

Бігали, бігали діти по всьому лісу, відшукуючи дороги домів, та тільки ще більше забились в ліс. Вкі-

нци стрітили стрільця, що спітав їх.

— Чи є ви діти?

— Ми сини бідного чоловіка, що вяже мітли — відказали мальчики і потім оповіли ловцеви, як отець покинув їх за те, що они кожного раня находили у себе під подушкою по дукатії.

— Но — сказав стрілець — в тім нема ще нічого злого, коли ви останете ся чесними і не будете лінувати ся.

Стрілець був чоловік добрий, а що у него не було дітей, а мальчики подобали ся єму то він взяв їх до себе, кажучи:

— Я застушлю вам вітця і виховаю вас, як власних дітей.

І так діти остали ся у стрільця навчали ся його заняття, а він ховав для них на будучність всі золоті гроші що находив у них, що рана під подушкою.

Коли мальчики виросли, прибраний отець повів їх раз в ліс і сказав:

— Сьогодня, діти, я випробую вас, як ви вмієте стріляти: тоді я рішу, чи можна вже назвати вас мистцями (ма́йстрами) своєї пітуки.

Всі три засіли ся в корчи, однак прийшло ся їм довго чекати: дічинна довго не показувалась. Вкінці стрілець підніс очі в гору і побачив стадо сніжнобілих гусій, що летіли в виді трикутника. Тоді він сказав до одного з близнюків:

— Нуже, застріль мені по одній гусці з кожного кута.

Той вистрілив і відержал прорубу Небавом потім перелетіло друге стадо гусій, що мало вид цифри два. Тоді стрілець приказав другому молодцеві застрілити по птиці з кожного кута, і тому також удалася штука.

— Но — промовив стрілець — тепер я оголошу вас сиравжніми стрільцями: ви прекрасно знаєте своє діло.

Потім пішли оба брати в ліс, відбули між собою нараду і щось нопрішили. Вечером, коли засіли до стола, сказали до свого прибраного вітця:

— Ми не возьмемо в рот ані кусника і не торкнемо ся нічого, поки не пообіцяєш словнити нашу просьбу.

— Яка-ж ваша просьба? — за-
нитав стрілець.

— От ми вивчились твоєї шту-
ки — відновіли они — пусті же ти нас
пробувати своїх сил на широкім сьві-
ті. Позволь нам піти звідси на ман-
дрівку.

— Ви говорите, як правдиві стрі-
льці — сказав весело старець. Я й сам
хотів того. Ідіть з Богом вас очідає
щастьє.

Потім всі три весело повечеряли.

Коли настав день розлуки, при-
браний отець подарував кожному по
добрій стрільбі і по собаці і казав їм
взяти собі з перехованих золотих гро-
шій, кілько вважають потрібним. По-
тім відпровадив їх, а на прощанє дав
їм близкучий ніж, кажучи:

— Як вам колинебудь прийде
роздлучити ся, встреміть той ніж в яке-
небудь дерево на перехрестю, а хто
перший з вас верне ся на то місце,
той пізнає, що стало ся з его братом:
коли він умер, то ніж заржавіє з тої

сторони, куди він пішов; а коли він ще живий, то ніж остане так самоблискучий як тепер.

Брати пішли дальнє і зайшли в ліс так великий, що відродитися з него за день не було можна. Тому постановили переноочувати в лісі і зіти всі засоби, що мали в стрілецьких торбах. Але й на другий день не удавалося їм віднатися з ліса, а тимчасом вийшла їм їда. Тоді один брат каже до другого.

— Треба щонебудь застрілити, а то прийде ся голодувати.

І він набив стрільбу і став оглядати ся довкруги. На то перебігає старий заяць; стрілець прицілив ся, но заяць крикнув до него чоловічим голосом:

— Добрій стрільче, не забивай мене. За то дам тобі двох зайчиків.

По тих словах скочив в корчі і виніс звідтам двох зайчиків; але зайчики були такі маленькі і жвавенькі, що стрільці не мали серця забивати їх.

Тому они не убили їх, а зайчики побігли за ними в слід. Небавом стрітили лисицю; брати хотіли стрілити до неї, но она промовила до них людським голосом

— Добрі стрільці, не забивайте мене; а я за те віддам вам двоє лисенят.

І она справді винесла їм двоє лисенят, але стрільці не хотіли убивати їх, і ті разом з зайчиками побігли за ними. Небавом потім з лісної гущавини вийшов вовк; стрільці прицілилися до него, но вовк закричав:

— Добрі стрільці не забивайте мене; а я за те дам вам двоє вовченят.

Стрільці пустили і вовченят до попередніх звірят, і ті пішли за ними.

Потім стрітили медведя, но єму також хотіло ся ще пожити на сьвіті, і тому крикнув до них:

— Добрі стрільці, не убивайте мене; а я за те дам вам двоє медведят.

Медведята прилучилися до інших звірят, так що всіх набрало ся

вже осмеро. Наконець попав ся стрільцям лев. Він ступав, потрясаючи гривою, но стрільці не налякалися його, а прищілили ся до него. Но і лев став просити о щаду і обіцяв принести двох левиків.

І він дійсно притаскав двох левиків, і таким способом у стрільців були два левики, двоє медведят, двоє во-вченят, дві лисички і два зайчики. Всі звірятата йшли за ними і служили їм, но стрільці все таки осталися голодні. Вкінці они сказали лисичкам:

— Ей ви хитренькі, ви мабуть на вигадки спосібні, а ну-но дістаньте нам чогонебудь попоїсти.

— Добре — відповіли лисички — тут не далеко є село, звідки ми вже не раз таскали курій. Коли хочете ми покажемо вам туди дорогу. Брати пішли в село, купили їди, да кормили звірят і потім знова пустили ся в дорогу. А що лисички знали дуже добре всі місця, де були кури, то стрільці вже більше не збивали ся з дороги.

Так они довго бродили по широкім сьвіті, но ніде не нашли місця, де би їх взяли на службу разом.

— Видко, нічо не вдієм, прийдеся нам розстати — сказали они.

Звірятами поділились так, що на кожного припало по льві, по медведю, по вовку, по лисиці і по зайцю. Потім розиращались, давши собі слово побити оден одного до смерти, і ветромили в дерево ніж, що їм дав прибраний отець, та пішли оден на схід, а другий на захід сонця.

Молодий брат прийшов скоро зі своїми звірятами в город, що весь був обтягнений чорною крепою. Він зайшов в гостинницю і запитав хазяїна, чи не може він примістити у себе звірят. Хазяїн призначив їм комнату, де в стіні була щелина. Заяць поліз сейчас в ту щелину і дістав звідтам качан капусти, а лисичка стащила собі курочку, а потім зіла й когута. Но вовк, медвідь і лев були за великі і не могли перелізти в щелину. Тоді ха-

зяїн казав завести їх на луг, де лякали корови, і звірі наїли ся доволі. Подбавши так о звірят, стрілець став питати хазяїна чому то город має такий жалібний вид.

— Тому — відповів хазяїн — що завтра дочка одніачка нашого короля має умерти.

— Чи она може така дуже хоробра? — запитав стрілець.

— Ні — відрік господар — она сувіжа і здорована, а все таки мусить умерти.

— Як же то? — питає стрілець.

— А от як: там, над самим містом, стоїть висока гора, а на тій горі живе змій. Що року мусимо єму давати зісти невинну дівчину, а як ні, то він опустошить цілу околицю. Но тепер всі дівчата вже віддані, остала лише одна королівна; а що змій помилування не знає, то прийде ся віддати і її. Має то стати ся завтра.

— А чому-ж не убють змія? — запитав стрілець.

— Ах! — сказав господар — багато лицарів вже бралось за те, но всі заплатили житем. Король обіцяв, що хто убє змія, той оженить ся з його дочкою, а по його смерті дістане цілій край.

Стрілець не сказав на те ні слова, но другого дня рано забрав всії свої звірята і пішов з ними на ту гору, де жив змій. На вершику гори стояла маленька церков — а на вівтарі три кубки наповнені вином; під ними була напись: „Хто вип'є вино з тих кубків, той стане ся найсильнійшим чоловіком на сьвіті і буде міг воювати мечем, що заритий в землі коло порога“. Стрілець не рішив ся випити з кубків, но виходячи з церкви, відпукав заритий в землю меч, тілько що підняті сго не міг. Тоді вернув ся, випив всії три кубки вина і почув в собі таку силу, що сейчас підняв меч і скоро павчiv ся ним володіти. Як надійшла пора видати королівну змієви, король зі всіма своїми дворянами пішов

її проводити. Королівна ще здалека побачила стрільця на вершку гори; она подумала, що то сам змій стойть і чекає на ню, отже зі страху не хотіла вже йти даліше.

Но потім, подумавши, що ціле місто може згинути задля неї, она зібрала всю свою силу і пішла даліше сумною дорогою. Король з придворними вернули до палати, переняті губоким болем; оден тільки маршалок короля остав ся глядіти, що даліше буде.

Як королівна вийшла на гору, побачила там молодого стрільця замість змія. Той став її потішати обіцянкою, що він виратує її; потім завів її в церков і там запер. Та ледви упорав ся з тим, аж ту прилетів з страшим шумом семиголовий змій. Побачивши стрільця, змій дуже здивував ся і запитав: Ти пощо прийшов сюди на гору?

— Того, щоби з тобою бити ся!
— відповів стрілець.

— Богато лицарів поклало тут свої голови, і тебе ожидає та сама доля! — сказав змій і став сипати огнем зі всіх своїх пащ. Від того огню мала запалити ся трава і тоді стрілець мав задути ся в димі; но в ту мить збігли ся звірі і сейчас задоптали огонь. Тоді змій кинув ся на стрільця, но той махнув мечем так, що в воздухі засвистало і відрубав на раз три голови змієви. Тоді той змій уже зовсім розярився, підняв ся в воздух і зачав сипати огнем на стрільця; опісля хотів було опять кинути ся на него, но той знову махнув мечем і відрубав єму ще три голови. Потвора ослабла і упала на землю. Все таки трібуvala ще раз кинути ся на стрільця, но той зібрав послідні сили і відрубав єї хвіст. Потім стрілець так чув ся втомлений, що вже не міг дальше вести борби; тому то крикнув на своїх звірят, і ті в одній хвилі розірвали змія на кусні.

Коли все скінчило ся, стрілець відомкнув церков і найшов королівну,

як лежала на долівці без пам'яти; так она налякала ся була змія. Він виніс її на свіжий воздух, а як она отямилась і отворила очи, показав ій убитого змія і сказав, що тепер она виправдана. Королівна, розуміє ся дуже втішилась і сказала:

— Тепер ти будеш моїм мужем: знай, що мій отець обіцяв видати мене за того, хто убє змія.

Потім зняла з шиї коралі і роздавала по низці ззвірятам в нагороду за їх поміч, причім лев дістав низьку з золотою застяжкою. А стрільцю подарувала свою хустку, на котрій було вишите єї імя. Той пішов, вирізав язики з усіх семи голов змія і завязавши їх в хустку, сховав.

Відтак стрілець, утомлений огнем і борбою, сказав королівній:

— Ми обое такі втомлені, що не вадило би трохи відпочати.

Королівна згодила ся на се. Тоді обое положились на землю і наказавши льву стояти, щоби ніхто не

напав їх несподівано, твердо заснули. Лев поклав ся коло них сторожити. Но він був утомлений борбою, тож покликав медведя і сказав єму:

— Положи ся коло мене, я пересплю ся трохи, а як що приключиться, збуди мене.

Медвід ляг коло него, но й він був утомлений тож покликав вовка і сказав:

— Положи ся коло мене; я пересплю ся трохи, а як що приключиться, то збуди мене.

Вовк ляг коло медведя, но і він був утомлений тому покликав лисицю і сказав їй:

— Положи ся коло мене; я пересплю ся трохи, а як що приключиться, то збуди мене.

Лисиця лягла коло него; но й она була втомлена, тож покликала зайчика і сказала єму:

— Положи ся коло мене; я пересплю ся трохи, а як що приключиться, то збуди мене.

Заяць ляг коло лисиці; но й він бідняга також був утомлений, а не мав бідний ким заступити ся. Заснув, і так спали вже всі: королівна, стрілець, лев, медвідь, вовк, лисиця і зайчик, і то спали всі твердим-найтвєрдшим сном.

Тимчасом королівский маршалок, що мав здалека слідити за тим, що буде на горі, дивився, дивився, а видячи, що змій не летить з королівною, а на горі всюди тихо, здобув ся на відвагу і поліз на гору. І що-ж бачить? На землі лежить змій. пірваний на кусні, а трохи дальнє лежать королівна і якись стрілець з своїми звірятами, і кріпко сплять.

Маршалок був чоловік злий і хитрий. Не довго думаючи, хватив свій меч, відрубав стрільцеві голову, а королівну взяв на руки і поніс її з гори. Тут она збудила ся й злякала, бо маршалок сказав єї:

— Тепер ти в моїх руках і тому всім говорити мусиш, що то я убив змія.

— Не можу я так говорити — сказала она — бо змія убив оден стрілець зі своїми зувірятами.

Тоді маршалок витяг меч і погрозив, що сейчас убє її, коли она не послухає его, тож она мусіла обіцяти говорити всьо, що він прикаже. Потім привів королівну до вітця, що з радості не міг отяmitись, як побачив живою і неушкодженою ту свою дочку, котру мав вже за страчену. А маршалок сказав єму:

— То я забив змія і освободив королівну та цілу околицю, тож хочу, щоби ти виконав свою обіцянку і дав за мене доньку.

На то король запитав доньки:

— Чи правда то, що він говорить?

— Ах так — сказала она. — Се правда. Тільки ж я хочу, щоби весілє було назначене не скорше як за рік.

Кажучи то, королівна в глубині душі надіяла ся, що тимчасом почуети щонебудь про свого милого стрільця.

Міжтим на горі зьвірі лежали коло свого убитого пана і спали дальше. Но тут надлетіла велика пчола і сїла заяцю на ніс: той зігнав пчолу лапкою і спав дальше. Пчола прилетіла вдруге, та заяць знову зігнав її лапкою. Вкінці пчола прилетіла третій раз і вжалила його в ніс, що заяць прокинув ся.

Скорі зірвав ся, збудив лисицю, лисиця вовка, вовк медведя, а медвідь льва. Як той збудив ся і побачив, що королівної нема, а стрілець убитий, заревів на ціле горло і закричав:

— Хто то зробив? Чому ти бурмило, не збудив мене?

А медвідь до вовка: Чому ти вовче, не збудив мене?

А вовк до лисиці: Ти чому не збудила мене?

А лисиця накинулась на заяця: Ти чому не збудив мене?

Оден тілько сердега заяць не зінав, що відповісти, і вся вина спала на него. Тоді всі зьвірятам хотіли на-

кинути ся на него, но заяць став благати їх, ка'жучи:

— Не вбивайте мене, я знов еживлю нашого пана. Я знаю гору, де росте оден корінь: кому положити його в рот, той вилічить ся з всякої рани і болю. Тілько тая гора далеко; двіста миль звідси.

Тоді лев сказав:

— Даю тобі двайцять чотири годин часу, щоби ти побіг і вернув ся сюди з чудесним коренем.

Заяць сейчас скочив і сchez з очий, а за добу вернув ся і приніс корінь. Тоді лев приложив голову стрільцеви, заяць вложив єму в рот корінь і сейчас голова зросла ся з тілом. серце на ново забило і стрілець ожив.

Але збудивши ся і побачивши, що королівної нема, він озлобив ся і подумав:

— Певно она втікла, поки я спав щоби спастися від мене.

Однак лучило ся, що лев в поспіху приставив свою голову

потилицею наперед; та стрілець так був перенятій своїм горем задля страти королівної, що з початку і не замігив того. Але за обідом, як став їсти, запримітив, що голова обернена у него до плечий, і не розуміючи, що то за диво, зачав розшпитувати зъвірят, що то такого стало ся, поки він сиав. Тут уже прийшло ся львови розповісти, як они від утоми заснули, а як пробудили ся, то побачили его мертвого з відрубаною головою; як заяць бігав за оживляючим коренем і як він, лев, в поспіху, приставив єму голову потилицею наперед. Але він, лев, обіцяв сейчас направити похибку, і зірвавши знова голову зі стрільця, обернув її, як треба, а заяць вилічив рану коренем.

Однак стрілець був дуже засумований.

Він знова пішов мандрувати по широкім сьвіті і заставляв своїх зъвірят танцювати перед людьми. Лучилось, що саме за рік він прийшов зно-

ва в то саме місто, де виратував королівську дочку від змія. На той раз ціле місто було обведене пурпуроми матеріями. Тоді він спитався господаря гостинниці:

— Що то значить? Тому рік ціле місто було обтягнене жолібною матерією, а тепер оно приbrane съяточно. На то сказав хазяїн:

— Тому рік мали королівську дочку віддати змієви, но маршалок вступив з ним в бій і убив єго; завтра-же будуть справляти весілє з королівною. Тому то місто було тоді обведене чорним, на знак смутку, а тепер, на знак радості, єго украшають пурпуром.

Другого дня, коли мало відбутися весілє, стрілець перед обідом сказав до господаря:

— А що господарю, як ти міркуєш, чи буду я сьогодня оттут у тебе їсти хліб з королівського стола?

— Ей, чайже ні! — кликнув господар. Закладаю ся о сто золотих, що тому не бувати.

Стрілець заложив ся о ту суму, потім покликав заяця і сказав єму:

— Іди, мій милій зайчику, і принеси мені хліба, що єсть сам король,

Зайчикови, найменше значному з цілої звірячої компанії, нікого було носилати місто себе; тож прийшло єму виправитись самому.

— Біда — каже він — як тільки я покажу ся на улиці оден, всі собаки поженуться за мною.

Так оно й сталося. Як тільки собаки взляділи зайчика, пустили ся за ним в погоню і доконче хотіли зубами впялити ся єму в шкіру. Але куди! Зайчик полетів що духу і нараз ускочив в сторожеву будку так, що вартівник навіть не спостеріг. Собаки стали сунути ся за ним, но вартівник жартувати не любив і так почастував їх, що ті з виском і витсем відбігли назад. Коли заяць узрів, що вороги забрали ся, кинув ся в налату до королівської дочки, сів у неї під столом і давай лапкою царапати її по нозі:

— Іди собі — крикнула королівна, думаючи, що то єї собака.

Заяць знов поцарапав їй по нозі, а она знов крикнула на него; но заяць не переставав, так що королівна наконець поглянула під стіл і пізвала зайчика по коралях. Тоді она взяла его на руки, понесла до своєї комнати і сказала:

— Зайчику миленький, чого тобі треба?

А заяць відповів:

— Мій пан, той, що убив змія, є тепер тут і післав мене за тим хлібом, що єсть сам король.

Королівна утішилась дуже, сейчас післала за пекарем і веліла єму принести такого хліба, що єсть сам король. Але зайчик сказав:

— Нехай пекар сам піде зі мною бо собаки відберуть мені хліб.

Пекар так і зробив і поніс хліб до дверей гостинниці. Тут зайчик став на задні лапки, в передні взяв хліб і поніс его до свого пана. Тоді стрілець сказав до господаря:

— От бачиш господарю, я виграв заклад.

Господар не міг вийти з діва, а стрілець говорить знова:

Та то хліб, я хочу покушати і печеній з королівського стола!

— Но, но, то ще дастъ ся видѣти! — сказав господар, однак закладати ся вже більше не хотїв.

Тоді стрілець закликав лисицю і сказав їй:

— Лисичко-сестричко, побігни ноти та принеси мені печеній, що єсть сам король.

Лисиця знаменито знала всі за каулки, тому пішла задами і заулками, так що ні одна собака її не занюхала і сховавши ся під стіл королівної, зачала царапати її по нозі. Тут уже королівна сама нагнула ся і пізнавши лисицю по коралях, завела її в свою комнату і сказала:

— Лисичко сестричко, чого тобі треба?

А лисичка їй на то:

— Мій пан, той сам, що убив змія є тут і післав мене просити у тебе печені, що єсть сам король.

Тоді королівна шіслала за кухаром і приказала єму приладити таку, печенью, що єсть сам король, і віднести за лисичкою до дверей гостинниці.

Тут лисичка взяла у него з рук полумисок, вперед змахнула хвостом мухи, що понасідали на печенью, а потім занесла свому панови:

— От видиш, господарю — сказав стрілець — тепер у нас єсть уже і хліб і печеня. Бракує лише тої ярини, що єсть король.

І він покликав вовка і сказав єму:

Піди но, сїрй, і принеси мені тої ярини, що єсть сам король.

Вовк пішов прямо в палату, бо нікого не бояв ся, а як прийшов в комнату королівної, потягнув її з заду за одїж. Она оглянулась і пізнавши его по коралах, сказала:

Чого тобі треба, мій сїрй?

А вовк відповів на то:

— Мій пан, той сам, що убив змія, є тут і післав мене за тою яриною, що єсть сам король.

Тоді королівна післала за кухаром і веліла єму приладити таку ярину, яку єсть король, і віднести її за вовком до дверей гостинниці. Тут вовк взяв у него полумисок і приніс свою пану:

— От видиш, господарю, — сказав стрілець — тепер у мене є і хліб і печеня і ярина; но я хотів би ще тої легуміни, що єсть сам король.

І він покликав медведя та сказав єму:

— Слухай но, Мисю, мабуть і ти любиш солодощі. Іди но в палату та принеси мені легуміни, що єсть сам король.

Медвідь пішов простісінько в палату, а всі стрічні розступались перед ним. Коли дійшов до сторожової будки, жовнірі наставили оруже проти него і не хотіли єго перепустити, але медвідь станув на задніх лапах і давай

на право і на ліво роздавати позаущинки, так що позивав з ніг усіх жовнірів. Відтак перейшов прямо до королівної, станув їй за плечима і тихо закричав. Она оглянулась, пізнала медведя і приказала єму йти за собою в єї комнату. Тут она запитала єго:

— Милій Мисю, чого тобі треба?

А медвідь їй на то:

— Мій пан, той сам, що забив змія, є тут і казав мені просити тебе лєгуміни, яку єсть сам король.

Тоді королівна післала за цукорником і приказала єму спечи такий торт, який єсть сам король, та понести єго за медведем до дверей гостинниці. Тут Мисьо наперед позлизував ті начукровані кришки, що відорвали ся від торта, потім став на задні лапи, взяв полумисок і іоніс до пана.

— От видиш, господарю — скав зав стрілець — тепер у мене є і хліб і печеня і ярина і торт. Но мені хочеся ще й вина, що пє сам король. І він покликав свого льва та сказав єму:

— Друже мій, левику, мабуть і ти не від того, щоби напити ся доброго вина; піди но й принеси доброго вина, яке пє сам король.

Тоді лев показав ся на улиці, а всі, побачивши єго, розбігались зі страху; коли підійшов до сторожової будки, пробували спинити єго, но він тілько заричав, а всі так і відскочили від него. Лев пустив ся прямо до королівської салі і застукав хвостом в двері. Королівна сейчас вийшла і спершу налякалась була льва, але, пізнавши єго по золотій застяжці від свого намиста, повела єго до своєї кімнати і запитала:

— Чого тобі треба, мій милій льве?

— Мій пан, той сам, що убив змія, є тут і приказав мені просити тебе того вина, що пє сам король.

Тоді королівна приклікала шідчого і приказала принести того вина, що пє сам король.

Но лев сказав:

Я сам піду з ним і догляну,
щоби він мені дав правдивого.

І лев удав ся до пивниці, а як прийшли туди, шафар трібував налити єму простого вина, що пе королівська служба, но лев сказав:

— Чекайно любенький, дай мені вперед покушувати сего вина.

І наливши собі пів відра, випив єго душком і сказав:

— Нї, братчику, мене не зведеш:
то не се вино.

Шафар поглянув скоса на него, однак пішов і хотів наляти з другої бочки, де було вино для маршалків.

— Пожди но — сказав лев — дай мені вперед покушати й того вина.

І він націдив собі з пів відра і випив:

— Но, товже лішше, а все таки не те.

Росердив ся тоді шафар і став ворчати:

— Така дурна скотина, а хоче уходити за знатока вина.

Но лев дав єму такий позаушник, що він так і розтягнув ся на землю, а як прочуявл, то не кажучи ні слова, завів його в окрему маленьку пивницю, де стояло королівське вино, котрого крім короля ніхто не пив. Лев спершу налив собі пів відра, покушав вина і сказав:

— Оттак, се вже буде справедливе. Налий но мені шість бутельчик. Відтак вийшли они з пивницї но скоро тілько лев вийшов на сьвіжий воздух, зачав завертати ся, бо трошки упив ся був, і шафар мусів таскати вино до самих дверей гостинниці. Тут лев взяв від него кошик з бутельками і заніс єго до свого пана.

— От видиш господарю — сказав стрілець — тепер у мене есть хліб, печеня, ярина, торт і вино, всьо то same, що подають королеви. А тепер я попишу з моїми другами.

І він сїв за стіл і став їсти і пити, дав також попоїсти і напитись заяцю і лисиці, вовку медведю і льву

та був дуже втішений, бо побачив, що королівна все ще любить его. Пообідавши, сказав господареви:

— Но, господарю, я наїв ся і напив ся як сам король. Тепер піду в королівську палату і оженю ся з королівною.

— Та як се можна? — спитав хазяїн. — Таж у королівної єсть уже жених, і сьогодня має бути їх весілє.

Тоді стрілець добув хусточку, що ему подарувала королівна на змісвій горі, і де були у него завязані сім язиків потвори, і сказав:

— А от я добую ся свого при помочи того узла. Господар поглянув на хусточку і рік:

— Но, вже чому іншому, але сему я ні за що не повірю. Я готов поставити на заклад свій дім з двором.

А стрілець взяв кошик з тисячкою золотих, положив на стіл і промовив:

— А я ставлю отсе!

Міжтим король, сидячи за столом, сказав до дочки:

— Що то за звірята снувалися у тебе цілий день по палаті?

А королівна відповіла:

— Я не можу пояснити тобі, але пішли по властителя тих звірят, а тоді пізнаєш, в чім діло.

Король післав слугу закликати того чоловіка, і слуга вступив в гостинницю саме в ту минуту, коли стрілець закладав ся з господарем гостинниці. Тоді стрілець сказав:

— От бачиш, господарю, король вже прислав по мене слугу, але я ще не піду.

І він сказав слузі:

— Донеси королеви, що я прошу вислати мені королівську одіж шестірню і слуг.

Почувши то, король спитав ся своєї дочки:

Що тут мені чинити?

А она відповіла:

— Пішли за ним, як він просить, тоді й побачимо, в чім діло.

І король післав єму королівську одіж, шестірню і слуг.

Скоро лише стрілець побачив їх сказав до хазяїна:

— От бачиш, господарю, за мною таки прислали, як я хотів.

Потім одяг ся в королівське убранє, взяв з собою хусточку зі змієвими язиками і поїхав до короля.

Коли той побачив его, сказав до доњьки:

— Скажи но мені тепер, як мені приймити его?

— Вийди єму на стрічу, так ліпше буде — відказала она.

Король справді вийшов насупротив стрільця, завів его до палати, а зъвірі ішли за ними. Тут король посадив его між собою а королівною; маршалок-жених сидів по другій стороні стола, але стрільця він не пізнав. Саме тоді показували гостям сім голов змія і король сказав:

— Отсих сім голов відрубав змієви мій маршалок, тому-то я й видаю за него дочку.

Тут підняв ся з місця наш стрілець і отворивши сім пащек потвори, спитав:

— А деж язики змія?

Налякав ся маршалок, поблід весь і не знав що й казати; наконець в страху пробурмотів:

— У зміїв не буває яzikів.

На то стрілець відповів:

— Брехунам справді не годило би ся мати язика, но у зміїв є, а язики змія — то справедлива приміта, що по ній можна піznати побідника

Потім розгорнув хусточку, а в тій лежали всі сім яzikів, і коли він зачав приставляти їх в кожду пасть — всі знадобились. Опісля взяв хусточку на котрій було вишите імя королівної, і показавши їй, запитав кому она її подарувала:

— Тому, хто убив змія — відповіла.

Тоді він покликав своїх звірят, зняв з кожного шнурок коралів а з лъва золоту застяжку і показуючи королівній, запитав єї, чиє то:

— Коралі і золота застяжка були мої — відповіла она — но я їх роздала зьвірятам за те, що они помогли убити змія.

Тоді вже стрілець розповів всю, як було:

— Коли я утомлений борбою, ляг відпочити, маршалок відрубав мені голову, потім пірвав королівну і переконав всіх, що то він убив змія, але що він сказав неправду, на те найліпший доказ — язики, хустинка, і ожерелє.

Потім розказав, як зьвірі вилічили его при помочи чудесного кореня, як він цілий рік бродив з ними, як вкінци опять прибув сюди і дізнався від господаря гостинниці о обмані маршалка. Тоді король запитав свою дочку:

— Чи правда, що той чоловік убив змія?

— Так — відповіла королівна — то щиріська правда. Тешер я можу відкрити поганий обман маршалка. Він

вимусив на мені присягу, не зрадити єго, але тепер правда й без мене вийшла на верх. От чому я й просила, щоби весілє було аж через рік.

Тоді король приказав покликати своїх дванадцять радних, щоби судити маршалка: а ті присудили, щоби розірвати чотирма биками.

Так заплатив маршалок за своє обманьство. А король видав свою доньку за стрільця і іменував єго своїм наслідником. Весілє виправлено дуже шумне, а молодий король післав за своїм рідним і прибраним вітцем і обсипав їх скарбами.

Не забув він і господаря гостиниці, приклікав єго до себе і сказав.

— От бачиш господарю, я таки оженив ся з королівною.

Тепер твій дім з цілим двором належить до мене.

— Так оно й слідує по закону! відповів господар.

Но молодий король сказав на то:

— Але я поступлю з тобою не по закону, а милосердно? нехай твій дім з двором остане ся при тобі, а в додатку возьми єще собі і тую тисячку золотих.

І став молодий король жити з жінкою щасливо і весело. Часто він їздив на лови, бо то була єго улюблена розривка, а вірні зъвірі все товаришили єму. Недалеко міста находився ліс о котрім ходили слухи, що в нїм несамовито, а хто раз туди попаде, не скоро звідтам вибере ся. Почувши то молодий король, захотів полювати там і доти не давав спокою старому королю, доки той не призволив. Тоді поїхав в ліс з великою дружиною а підіхавши до ліса, побачив сніжно-білу ланю і сказав до своїх дружинників:

— Стійте тут, поки я не вернусь. Я хочу пустити ся за тою гарною дичною.

І він пігнав ся в ліс за ланею, а зъвірятами за ним.

Дружина остала і дожидала его до самого вечера, но він не вернув ся. Тоді они вернули ся в палату і донесли молодій королевій, що молодий король пігнав за білою ланею в зачарованім лісі і вже більше не вертав.

Зажурила ся молода королева. Міжтим король все гнав ся і гнав за прекрасною ланею, але ніяк не міг дігнати єї. Тілько що йно прицілить ся до неї, а она шомчала в другий бік, поки наконець зовсім не щезла з очий. Вкінци замітив, що зайшов дуже далеко в ліс і взявши свій ріг, зачав трубити, но відповіди не було, тому що люди не могли вже чути. Тимчасом стало смеркати і тоді, переконавши ся, що єму того дня вже не вернути ся домів, зліз з коня, розложив під деревом огонь і постановив тут переночувати.

Сидить він собі коло огня, а звірята положились коло него: нараз причуло ся єму, що чує людський голос. Оглянув ся, але не міг нікого заміти-

ти. Небавом єму знова причудо ся з вершка, мовби хто стогнав. Він підняв голову і бачить: сидить на дереві старуха і стогне:

— У, у, у! як мені студено!

— Так що-ж — сказав король — злізь на діл, старухо, і загрій ся при огни.

— Боюсь! — сказала она — твої звірі зідят мене.

— Не бій ся, старенька, они не діткнутъ ся тебе — сказав він.

А тая старуха була чарівниця і каже:

— От скину тобі з дерева прутик; ти тілько удар тим по спині своїх звірят, а они мені нічого не вчинять.

І скинула єму прутик, та тільки молодий король ударив ним своїх звірят, як они стали неподвижними і перемінили ся в камині. А чарівниця, побачивши ся вже безпечною від звірят, скочила з дерева діткнула ся й короля прутиком і перемінила его в

камінь. Тоді онà зачала хихкати ся і затаскала его і зувірята в рів, де вже много таких каменів лежало.

Тимчасом молода королева, відячи, що муж все таки не вертає, зачала чим раз більше тревожити ся. Лучилось як раз, що в ту пору прийшов в тое королівство другий брат, котрий по розстаню пішов був на схід сонця. Цілий час шукав він собі служби, але не находив і блукав по широкім сьвіті, заставляючи своїх зувірят танцювати на розривку людям. Нараз прийшло ему до голови пійті поглянути на той ніж, що они з братом встремили перед розлukoю в дерево; бо хотів пізнати, як живе ся его брату. Прийшов на перехрестє, поглянув, а братова сторона вже напів заржавіла. Налякав ся він і подумав:

— Видко, з моїм братом приключилось велике нещастє. Но якось я ще виратую его; бо тілько половина ножа заржавіла.

І пішов з своїми звірятами на захід сонця, а як прийшов в столицю, вартові при городських воротах вийшли єму на зустріч і запитали, чи не треба вперед оповістити про него жінці, бо молода королева вже два дні тужить за ним і все боїться ся, чи не погиб він в зачарованім лісі. Вартівники думали, що той стрілець є молодий король, бо він був зовсім подібний до свого, брата, і також самі звірі бігли за ним. Але стрілець сейчас догадав ся, що річ веде ся о браті і подумав:

— Лучше буде, як мене стануть уважати за моого брата: таким способом лекше мені прийде виратувати єго.

Тож приказав повести себе в палату. Тут єго стрітили з великою радостию. Молода королева взяла єго за свого чоловіка і запитала, чому єго так довго не було. Но він відповів:

— Я заблукав в лісі і ледви вибрал ся на дbru дорогу.

Розвідавшись всю про чарівний ліс, він сказав, що хоче єще раз полювати в нім. Надармо старалися старий король і молода королева відклонити его; він наставав на своїм і виправився в ліс з великою дружиною. Коли підіхав до ліса, лучилося з ним то саме, що і з братом: він побачив сніжнобілу ланю і сказав до своїх дружинників:

— Останьте тут і зачекайте, поки я вернуся: я хочу пустити ся за тою гарною дичиною.

І помчався в ліс, а звірі за ним. Но ему не удалося дігнати лані, а тичасом заїхав так далеко, що прийшлося заночувати в лісі. А як розложив огонь в лісі то почув над собою чийсь стогін:

— У, у, у! як мені студенно?

Він підняв голову і побачив на дереві ту саму чаріницю.

Тоді він сказав їй:

— Як ти змерзла, бабусенько, то злізь в діл і загрійся при огни.

— Ні — відповіла она — я боюся твоїх звірят.

— Не бій ся — сказав стрілець — они не вдіють тобі нічого.

І старуха крикнула тоді з дерева, як і першим разом:

— Я кину тобі з дерева прутик; як удариш ним звірят, то они мене не рушать.

Почувши то, стрілець почув не довіру до старухи і відповів:

— Своїх звірят я бити не буду; зійди в діл, а як ні, то я стягну тебе.

Тоді она закричала: Чого тобі треба? Ти ще съміеш рушати мене!

Але стрілець погрозив:

— Як не зійдеш добровільно, то я зжену тебе кулею.

— Що-ж, стріляй! — кричала старуха — я не бою ся твоїх куль.

Стрілець прицілив ся і стріли до неї, але оловяні кулі були безсильні проти чарівниці і відскакували від неї. Но стрілець був розумним чоло-

віком: він відорвав від своєї одяжі три срібні гузики і набив ними стрільбу, тому що на то вже не мали сили ніякі чари. І ледви тілько він вистрілив, як чарівниця упала в низ з страшним криком. Стрілець придонтав її ногою і рік:

— Слухай, стара відьмо, як ти мені сейчас не скажеш, де мій брат, то я хвачу тебе обома руками і кину в огонь.

Старуха налякала ся, почала просити пощади і сказала:

— Він зі своїми ззвірятами перемінений в камінь і лежить в рові.

Тоді стрілець потаскав її за собою до рова і сказав з грізним видом:

— Слухай, стара відьмо, сейчас оживи брата і всіх, що тут лежать, а як ні, то підеш в огонь.

Старуха взяла прутик і ударила ним по камінях, і в ту минуту брат ожив, а разом з ним богато інших людей. Купці, ремісники, пастухи встали

вали, дякували за виратоване і росходилися кождий в свою сторону.

А братя-близнюки, побачивши оден одного, стали обіймати ся і цілувати і не тямились з радості. Потім хватили чарівницю, звязали її і кинули в огонь. А як она згоріла, ліс отворив ся нараз сам від себе, і зробилося съвітло і ясно, так що видно було царську палату на 30 кілометрів. Брати пішли разом домів, а по дорозі розповідали взаємно о всім, що з ними було. І коли молодший сказав, що він назначений наслідником короля, другий промовив:

— Я так і догадував ся. Коли я прийшов до міста, а мене взяли за тебе, то всі віддавали мені королівські почести. Молода королева взяла мене також за свого мужа і кинула ся обнимати мене при стрічі.

Як другий почув те, то ним опанувала така заздрість і лютість, що витяг меч і зрубав ним братови голову. Але скоро той упав мертвий і червона кров іполила ся з ран, він почув глубоке розкаянse:

— Мій брат виratував мене — закричав він — а я в нагороду забив його!

І він зачав голосно ридати. Но тут же прибіг його заяць і обіцявся побіти за чудесним коренем. І таки сей-час помчав і приніс корінь в сам час: мертвий ожив знова і навіть не замітив, що був раненим.

Опісля пішли брати дальше, а молодший сказав:

— Ти подібний до мене, як дві кайлі води; увійдім же в город крізь ріжні ворота і прийдім до короля з противних сторін.

Так они й вчинили. Брати розійшлися в противні сторони. І от в одну і ту саму хвилю приходять вартивники з двох противних мійских брам і доносять старому королеви, що молодий король вернувся зі своїми зъвірятами з ловів.

— Як то може бути? Так ж одні ворота від других о цілу милю віддалені! — сказав король дивуючись.

Аж ось оба брати підіхали з двох противних сторін і вступили на рундук.

Тоді король спитав дочки:

— Хто ж твій муж? Они подібні оден до другого як дві каплі води — я сам пізнати не годен!

Молода королева налякалась і не знала, що діяти. Але нараз она згадала про ожерелє, що дала зъвірятам, і оглянувшись, побачила на однім льві золоту застяжку. Тоді она радісно закричала:

— За ким піде той лев, той є моїм мужем.

Молодий король засьміяв ся і сказав:

— Так, так, той сам.

Відтак всі посідали за стіл, їли пили і весили ся. І від того часу заужили оба брати в розкошах.

